

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Baltų kalbų lyginamoji gramatika	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): Miguel Villanueva Svensson	BKKI
Kitas / a (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
antroji	privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
auditorinė	2 sem.	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
10	250	48	202

Dalyko (modulio) tikslas		
Šiame studijų dalyke siekiama: - supažindinti studentą su baltų kalbų lyginamąją kalbotyrą; - supažindinti studentą su lietuvių, latvių ir prūsų istorinę kalbotyrą; - ugdyti kritinį ir kūrybinį mąstymą; - ugdyti gebėjimą kritiškai vertinti mokslinį literatūrą.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Dalyką išklausę studentai: - gebėjimas mąstyti globaliai ir detaliai, rasti sąsajas tarp sudedamųjų dalių, kelti klausimus diskusijai. - išplėstas žinias ir supratimą apie kalbą kaip fenomeną, kalbų panašumus ir skirtumus, gebės gretinti kalbas ir jų sistemas. - gebės analizuoti ir vertinti įvairius kalbinius reiškinius, diskutuoti įvairiais kalbotyros klausimais, išvelgti sąsajas tarp kalbų. - gebės kritiškai skaityti teorinę kalbotyros srities literatūrą. - įgis žinių apie baltų kalbotyros raidą bei kryptis, baltų kalbas ir jų šaltinius, gebės jas taikyti savo tyrimuose.	Įtraukiamoji paskaita, savarankiškas darbas su nurodytais literatūros šaltiniais. Teorinės literatūros aptarimas, informacijos sisteminimas, diskusija paskaitų ir seminarų metu.	Užduočių atlikimas per seminarus, dalyvavimas seminarų diskusijose, egzaminas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Įvadas: istorinės-lyginamosios kalbotyros principai ir metodai. Baltų kalbos tarp kitų indoeuropiečių kalbų.	2						2	10	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose.
2. Baltų-slavų prokalbės klausimas. Slavų kalbų svarba baltų kalbų lyginamajai kalbotyrai. Pagrindinės sampratos: senoji bažnytinė slavų kalba, bendroji slavų, praslavų prokalbė. Pagrindiniai skirtumai tarp slavų ir baltų kalbų.	2		1				3	16	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose.
3. Baltų kalbų pristatymas. Lietuvių, latvių, prūsų tekstai ir tarmės – indėlis rekonstruojant baltų prokalbę. Mažosios baltų kalbos. Sąsaja tarp vakarų ir rytų baltų kalbų.	2		1				3	16	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose.
4. Fonologija: konsonantizmas. Nuo indoeuropiečių iki baltų: <i>satemizacija</i> ir kiti svarbūs sprogstamųjų priebalsių pakitimai, <i>ruki</i> -dėsnis, laringalų išnykimas ir kiti pakitimai. Konsonantizmo raida baltų kalbose: palatalizacijos, priebalsių grupės, kiti pakitimai.	4		2				6	24	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose. Praktinės užduotys.
5. Fonologija: vokalizmas. Balsių sistema nuo indoeuropiečių iki baltų: naujų ilgųjų balsių atsiradimas, sonantų vokalizacija, <i>*o</i> ir <i>*a</i> susiliejimas ir kt. pakitimai. Vokalizmo raida vakarų baltų kalbose: bl. <i>*ō</i> ir <i>*ā</i> susiliejimas, kiti pakitimai. Vokalizmo raida rytų baltų kalbose: monoftongizacija bl. <i>*ai</i> , <i>*ei</i> > <i>*ē</i> , diftongizacija <i>*ē</i> > <i>ie</i> , <i>*ō</i> > <i>uo</i> , nosinių balsių atsiradimas ir išnykimas, kiti pakitimai. Žodžio galo dėsniai (Leskieno dėsnis lietuvių kalboje ir kt.)	4		4				8	26	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose. Praktinės užduotys.
6. Fonologija: akcentologija. Baltų-slavų sistema ir jo kilmė: akūtas, mobiliosios ir nemobiliosios paradigmos, jų pagrindiniai bruožai. Baltų-slavų prozodinės sistemos raida baltų kalbose (Saussur'o dėsnis lietuvių kalboje ir kt.).	2		2				4	18	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose. Praktinės užduotys.
7. Morfologija: indoeuropiečių, baltų-slavų ir baltų kalbų morfofonologinė struktūra.	2						2	10	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose.
8. Morfologija: vardažodis. Gramatinės kategorijos. Pagrindiniai kamienai (<i>ē</i> -kamieno atsiradimas, tipo <i>žōdis</i> , <i>-džio</i> kamieno atsiradimas, priebalsinių kamienų raida ir kt.). Linksnų galūnių raida. Vietos linksniai.	4		2				6	26	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose. Praktinės užduotys.

9. Morfologija: būdvardžiai, įvardžiai. Pagrindiniai skirtumai tarp įvardžių ir daiktavardžių fleksijos. Įvardžiuotiniai būdvardžiai. Būdvardžių laipsniavimas.	2		2				4	16	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose. Praktinės užduotys.
10. Morfologija: veiksmažodis. Gramatinės kategorijos. Veiksmažodžio sistemos raida nuo indoeuropiečių iki baltų-slavų ir nuo baltų-slavų iki baltų kalbų. Asmenų galūnės. Prezenso kamienai. Būtojo laiko kamienai. Būsimasis laikas. Liepiamoji nuosaka. Naujų nuosakų ir laikų atsiradimas baltų kalbose. Dalyviai ir neasmeninės formos.	6		2				8	30	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose. Praktinės užduotys.
11. Pagrindinių baltų prokalbės sintaksės bruožai (SVO, postpozicijos ir kt.).	2						2	10	Teorinės literatūros studijavimas, rengimas diskusijoms, dalyvavimas seminaruose.
Iš viso	32		16				48	202	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kaupiamasis vertinimas:			
1. Seminaro praktinių užduočių atlikimas.	20%	Semestro metu	Vertinamas pasirengimas, probleminės pastabos.
2. Diskusija seminaruose	20%	Semestro metu	Vertinamas pasirengimas, probleminės pastabos.
3. Egzaminas	60%	Sesijos metu	Vertinamas 1–10 balų sistema, vadovaujantis VU Studijų rezultatų vertinimo tvarka.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
M. Villanueva Svensson	2014	„On the relationship between West Baltic and East Baltic“	Tatjana Civjan, Marija Zavjalova & Artūras Judžentis (red.), <i>Baltai ir slavai: dvasinių kultūrų sankirtos</i> , 162-176.	Vilnius: Versmė
R. Kim	2018	„The phonology of Balto-Slavic“	Jared S. Klein, Brian D. Joseph & Matthias Fritz (red.), <i>Handbook of comparative and historical Indo-European linguistics</i> , vol. 3, 1974-1985.	Berlin: de Gruyter
S. Young	2017	„Balto-Slavic“	Mate Kapović (red.), <i>The Indo-European Languages</i> . Second Edition, 479-485	London-New York: Routledge
S. Young	2017	„Baltic“	Mate Kapović (red.), <i>The Indo-European</i>	London-New York: Routledge

			<i>Languages</i> . Second Edition, 486-518	
M. Villanueva Svensson	2024	„Balto-Slavonic“	Rankraštis (<i>The Oxford Guide to the Slavonic languages</i> , spausdinamas)	
A. Holvoet	2018	„The syntax of Balto-Slavic“	Jared S. Klein, Brian D. Joseph & Matthias Fritz (red.), <i>Handbook of comparative and historical Indo-European linguistics</i> , vol. 3., 2000-2011	Berlin: de Gruyter
M. Majer	2020	„Proto-Slavic“	Marc L. Greenberg (red.), <i>Encyclopedia of Slavic Languages and Linguistics Online</i> ,	Leiden: Brill
T. Olander	2015	<i>Proto-Slavic Inflectional Morphology. A Comparative Handbook</i>		Leiden-Boston: Brill
P. U. Dini	2000	<i>Baltų kalbos</i>		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijos leidybos institutas
V. Rinkevičius	2015	<i>Prūsistikos pagrindai</i>		Vilnius: VU
M. Villanueva Svensson.	2016	<i>Indoeuropiečių kalbotyros pagrindai. Mokymo priemonė. Antras pataisytas ir papildytas leidimas</i>		Vilnius: VU leidykla
Papildoma literatūra				
B. W. Fortson	2009	<i>Indo-European Language and Culture: An introduction</i> . 2nd Edition.		Oxford: Blackwell
Z. Zinkevičius,	1980-1981	<i>Lietuvių kalbos istorinė gramatika</i> , 1-2		Vilnius: Mokslo
M. Villanueva Svensson	2023	<i>The Rise of Acuteness in Balto-Slavic</i>		Leiden-Boston: Brill
Chr. Stang	1966	<i>Vergleichende Grammatik der baltischen Sprachen</i>		Oslo: Universitetsforlaget
A. Rosinas	2005	<i>Latvių kalbos daiktavardžio linksniavimo sistema. Sinchronija ir diachronija</i>		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
D. Petit	2010	<i>Untersuchungen zu den Baltischen Sprachen</i>		Leiden-Boston: Brill
M. Majer	2020	„Proto-Slavic“	Marc L. Greenberg (red.), <i>Encyclopedia of Slavic Languages</i>	Leiden: Brill

			<i>and Linguistics Online,</i>	
J. Jasanoff	2017	<i>The Prehistory of the Balto-Slavic Accent</i>		Leiden-Boston: Brill
J. Endzelins	1957	<i>Baltų kalbų garsai ir formos</i>		Vilnius: Politinės ir mokslinės literatūros leidykla

Atnaujinta 2025-04-09